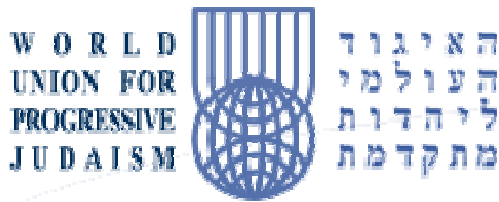

5775

Torah from Around the World

Rabbi Nechoenja, de zoon van HaKana, zegt: Ieder die het juk van Wijsheid op zich neemt, zal geen last hebben van politieke onderdrukking en van dagelijkse zorgen. Maar ieder die het juk van Wijsheid afwerpt, zal last hebben van politieke onderdrukking en van dagelijkse zorgen.

[Pirke Awot V:5. Uit: Spreuken over de Fundamenten, uitgave Amphora Books]

Sjabbat 8 augustus 2015 / 23 av 5775, Ekev, Dewariem/Deuteronomium 9:4-10:11

Tanach, blz. 369-372

Haftara: Jesjahoe 49:14-51:3

Tanach, blz. 883

Commentaar: Peter Luijendijk is junior onderzoeker bij het Instituut voor Cultuur en Geschiedenis van de Universiteit in Amsterdam. Daarnaast werkt hij als gemeenschapscoördinator voor jongvolwassenen bij de West London Synagogue. In maart spreekt hij twee avonden over Hans Keilson. De organisator daarvan is Crescas.

Als we maar naar elkaar luisteren

Sidra Ekev is vernoemd naar het tweede woord „we’haja ekev tisjmioen”. In een aantal orthodoxe gemeenschappen hier in London heet de sidra overigens Ekev Tisjmioen. Het woord ‘ekev’ betekent ‘hiel’, maar in deze context heeft het een meer juridische betekenis. Het woord *ekev* duidt op een consequentie die voortkomt uit een actie. ‘*Ekev tisjmioen*’ betekent ‘een consequentie die voortkomt uit gehoorzaamheid’. Het is het eerste begin van een serie van beloftes die zullen worden nagekomen als het volk Jisraël ook zijn verplichtingen nakomt. Ekev in het modern Hebreeuws is nog steeds een ‘juridisch’ woordje dat je veel tegenkomt in aanklachten en uitspraken etc. In Dewariem/Deuteronomium gaat het dus niet om aanklachten, maar om een afsprakenlijst tussen God en Israël. Als Jisraël zich aan haar afspraken houdt, houdt God zich ook aan zijn afspraken. De sidra gaat dan vervolgens een stukje verder en God brengt Jisraëls verleden weer in herinnering; de veertig jaren in de woestijn om het volk nederigheid te leren. Mosjé brengt dan Jisraëls halsstarrigheid en koppigheid ter sprake wanneer hij nog eens fijntjes de episode met het gouden kalf in herinnering brengt. In beide gevallen gaat het erom dat Jisraël begrijpt dat alles wat zij hebben van de ene God komt die geen gelijke kent, maar ook dat Mosjé de enige is die tot het volk mag spreken en niet een gouden kalf. De sidra eindigt met woorden die later ook in de twee paragraaf van het Sjema te vinden zijn (Dewariem 11:13-21).

Een ander mooi kenmerk aan deze sidra, is dat hij onder te verdelen is in 7 stukken.

Het eerste stuk (Dew. 7:12–8:10) gaat over het stuk hierboven beschreven. In het kort dus, gaat het erom dat als Jisraël de geboden van God nakomt, God zich op zijn beurt aan het Verbond (*briet*) houdt. Deze belofte geldt specifiek voor alles met betrekking tot vruchtbaarheid, landbouw, genezing van ziektes enzovoort. In het kort: God zorgt er dan voor dat Jisraël niet de plagen te verduren zal krijgen die de Egyptenaren te verduren kregen voorafgaande aan de Uittocht.

Het tweede stuk (Dew. 8:11–9:3) staat vol met waarschuwingen. Vergeet God niet, want anders...! Overtreedt Gods mitswot niet, want anders...! Weest niet arrogant en denk dat je het wel zonder God af kunt, want anders...! Het laat zich natuurlijk raden wat dat 'want anders...' is. We weten allemaal wat er met Korach is gebeurd, die in opstand kwam tegen Mosjé. Hij zei immers dat het onmogelijk was om zich aan Gods geboden te houden? Als straf werden hij en in totaal 250 mensen door God terecht gesteld '*lema'anchem*', 'voor jullie'. (Dit Hebreeuwse woord heeft de numerieke waarde 250).

In het derde stuk (Dew. 9:4 -29) waarschuwt Mosjé Jisraël ervoor niet te geloven dat zij het land Kenaän krijgen om hun, ik zou haast willen zeggen, *Frumheit*, vroomheid. Jisraël moet er goed van doordrongen zijn dat ze het land enkel en alleen krijgen vanwege een belofte aan de aartsvaders Awraham, Jitschak en Jaäkov.

Voor de geïnteresseerden: het vierde stuk loopt van Dew. 10:1-11, het vijfde van Dew. 10:12-11:9, het zesde stuk van Dew. 11:10-21, en het zevende stuk van Dew. 11:22-25.

Het mooie aan deze symboliek van zeven stukken is tweevoudig. Aan de ene kant gaat het hier om iets uitermate heiligs, net zoals de Sjabbat dat is (de zevende dag van de week). In plaats van een fijn Sjabbatsmaal krijgt het volk Jisraël hier Kenaän opgediend als het land dat beloofd is aan de drie aartsvaders. Maar wat hier zo mooi is – in de lijn van de sidra Ekev - is dat zij daarbij ook zeven plagen in herinnering krijgen. 'Jullie krijgen en houden dit alleen maar, als jullie je ook daadwerkelijk houden aan Mijn mitswot en de andere zaken die wij hier vandaag met elkaar hebben afgesproken'. Een soort van trouwen op huwelijksvoorwaarden. Een modern stukje trouwrecht waar de Romeinen best wat van konden leren. Een ander aspect is natuurlijk ook op een lager niveau te verdedigen. 'Als jij lief bent voor mij, ben ik lief voor jou. Als jij naar mij luistert (*ekev tisjmioen*), luister ik naar jou'.

Voor mij betekent dit dat niets zonder (al dan niet bedoelde) consequentie kan zijn. De eerste mens op de maan heeft bijna letterlijk voor eeuwig zijn voetsporen achtergelaten. Het maakt dus wel degelijk uit wat wij doen, hoe onschuldig het ook lijkt! Alles heeft een consequentie, zowel goed als kwaad. Deze spanning tussen actie en reactie, tussen goed en kwaad, is ook het overkoepelende thema van mijn wetenschappelijk onderzoek. Ik probeer duidelijk te maken dat zelfs het weigeren om een keuze te maken voor velen een gemaakte keuze is.

Met de hoge feestdagen in zicht, denk ik dat wij ons duidelijk moeten realiseren dat wij samen zijn. Dat we voor elkaar moeten zorgen, *juist* omdat elke keuze soms onbedoeld verstrekken gevolgen kan hebben. In een periode van dreiging van terreur moeten wij proberen niet te angstig te zijn tegenover elkaar, maar juist elkaar proberen te helpen om positief en sterk te blijven. Want, in tegenstelling tot sommigen die daar anders over denken, ben ik ervan overtuigd dat

Europa wel degelijk Joden een thuis kan bieden. Maar daar moeten we wel met z'n allen aan werken – Ekev Tisjmioen: door (naar elkaar) te luisteren.